

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчальної роботи

_____ Л.І.Чорний
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ 2020 року
М.П.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«ФІЛОСОФІЯ»
для підготовки фахівців на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальностями 073 Менеджмент
281 Публічне управління та адміністрування
072 Фінанси, банківська справа та страхування
галузі знань 07 Управління та адміністрування
за спеціальністю 242 Туризм
галузь знань 24 Сфера обслуговування
за денною формою навчання**

м. Хмельницький
2020

ЗМІСТ

		Стор.
1.	Структура вивчення навчальної дисципліни	3
1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	3
1.2.	Лекції	3
1.3.	Семінарські заняття	5
1.4.	Самостійна робота студентів	10
1.5.	Індивідуальні завдання	14
1.6.	Підсумковий контроль	16
2.	Схема нарахування балів	18
3.	Рекомендовані джерела	22
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	26

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
Лекції	Сем. (прак.)		Лабор.	Ін.зав.	СРС	Лекції	Сем. (прак.)		Лабор.	Ін.зав.	СРС		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Тема 1. Філософія як універсальний тип знань	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-
2.	Тема 2. Історичні типи філософії	26	8	8	-	-	10	-	-	-	-	-	-
3.	Тема 3. Онтологія філософське вчення про буття	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-
4.	Тема 4. Філософія свідомості	6	-	1	-	-	5	-	-	-	-	-	-
5.	Тема 5. Діалектика як загальна теорія розвитку	6	-	1	-	-	5	-	-	-	-	-	-
6.	Тема 6. Гносеологія. Філософія пізнання	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-
7.	Тема 7. Філософська антропологія	6	2	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
8.	Тема 8. Філософія суспільства	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-
9.	Тема 9. Філософія економіки	8	-	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
10.	Тема 10. Філософія культури	6	-	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-
	Усього годин	90	18	24	-	-	48	-	-	-	-	-	-

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Філософія як універсальний тип знань	2
1.1.	Світогляд людини, його сутність, структура.	
1.2.	Історичні типи світогляду.	
1.3.	Предмет філософії та коло її основних проблем.	
2.	Історичні типи філософії. Антична філософія . Філософія європейського Середньовіччя та епохи Відродження	2
2.1.	Антична філософія (натурфілософський, класичний, римсько-еліністичний періоди).	
2.2.	Філософія європейського Середньовіччя (апологетика, патристика,	

2.3.	схоластика, містика). Філософія епохи Відродження.	
3.	Історичні типи філософії. Західноєвропейська філософія Нового часу (XVII-XVIII ст.). Німецька класична філософія.	2
3.1.	Наукова революція XVII ст. і проблема методу пізнання у філософії Емпіризм і раціоналізм.	
3.2.	Проблема людини у філософії Просвітництва.	
3.3.	Французький матеріалізм, його розуміння людини і суспільства.	
3.4.	Загальна характеристика німецької класичної філософії.	
3.5.	Філософія марксизму.	
4.	Історичні типи філософії. Сучасна зарубіжна філософія	2
4.1.	Виникнення некласичних філософських вчень в XIX ст.	
4.2.	Суттєві риси сучасної світової філософії.	
4.3.	Ірраціоналістично-гуманістичний напрям у сучасній філософії.	
4.4.	Позитивістська тенденція у сучасній світовій філософії.	
4.5.	Філософія постмодерну.	
4.6.	Релігійно-філософські напрями сучасної філософії.	
5.	Українська філософська думка в контексті світової філософії	2
5.1.	Особливості української філософії.	
5.2.	Антична філософія в Україні.	
5.3.	Філософія доби Русі-України.	
5.4.	Філософія Г.Сковороди.	
5.5.	Філософські ідеї Миколи Костомарова.	
5.6.	Філософія «ноосфери» В. Вернадського.	
5.7.	Філософія В. Винниченка та В. Липинського.	
5.8.	Сучасна українська філософія.	
6.	Онтологія філософське вчення про буття	2
6.1.	Категорія буття, її сенс та специфіка. Основні форми буття.	
6.2.	Проблема субстанції. Дуалізм і монізм	
6.3.	Матерія як філософська категорія і об'єктивна реальність.	
6.4.	Основні форми існування матерії.	
7.	Гносеологія. Філософія пізнання	2
7.1.	Пізнання як специфічна форма відношення людини до світу.	
7.2.	Суб'єкт і об'єкт пізнання	
7.3.	Чуттєве і логічне пізнання, їх форми.	
7.4.	Проблеми істини.	
7.5.	Проблема практики в пізнанні.	
8.	Філософська антропологія	2
8.1.	Людина як суб'єкт суспільного розвитку.	
8.2.	Поняття "людина", "індивід", "особистість", їх співвідношення.	
8.3.	Особистість - продукт соціального середовища і системи виховання.	
8.4.	Структура особистості та її характерні елементи.	
8.5.	Сутність людини та сенс її життя. Проблема свободи і відповідальності людини.	
9.	Філософія суспільства	2
9.1.	Основні підходи до розуміння суспільства.	
9.2.	Сучасні концепції суспільного розвитку.	
9.2.	Суспільство як система, що саморозвивається.	
9.3.	Еволюційне, інволюційне і революційне у розвитку соціуму.	
	Усього	18

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Тема 1. Філософія як універсальний тип знань

Питання для усного опитування та дискусії

- 1.1. Світогляд людини, його сутність, структура.
- 1.2. Історичні типи світогляду.
- 1.3. Предмет філософії та коло її основних проблем.
- 1.4. Функції філософії.

Аудиторна письмова робота.

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких будується засвоєння навчального матеріалу теми є: філософія, світогляд, узагальнені знання, переконання, цінності, ідеали, вірування, світовідчуття, світосприймання, світорозуміння, міфологічний світогляд, релігійний світогляд, філософський світогляд, предмет філософії, матеріалізм, ідеалізм, онтологія, гносеологія, соціологія, філософська антропологія, аксіологія, логіка, етика, естетика, епістемологія, філософія права, філософія релігії, філософія економіки, історія філософії, філософія культури, соціальна філософія, функції філософії.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: обґрунтування сутності терміну «філософія»; пояснення структури світогляду, критеріїв його класифікації; пояснення змісту історичних типів світогляду; визначення предмету філософії та обґрунтування його розуміння, пояснення кола основних проблем філософії; усвідомлення класифікації філософських наук; розкриття основних функцій філософії;

Семінарське заняття 2

Тема 2. Історичні типи філософії.

2.1 Антична філософія. 2.2 Філософія європейського Середньовіччя та епохи Відродження

Питання для усного опитування та дискусії

- 2.1. Поняття античної філософії. Етапи її розвитку та загальні особливості.
- 2.2. Розвиток ідей у натурфілософських школах Стародавньої Греції.
- 2.3. Філософська спадщина Сократа, Платона, Аристотеля.
- 2.4. Завершальний цикл розвитку античної філософії: школи, ідеї, представники.
- 2.5. Філософія середньовіччя. Філософська спадщина Августина Блаженного та Фоми Аквінського. Суперечка між «номіналізмом» і «реалізмом».
- 2.6. Філософія західноєвропейського Ренесансу.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами письмових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: антична філософія, натурфілософія, софісти, діалектика, маєвтика, апологетика, патристика, схоластика, томізм, реалізм, номіналізм, містика, гуманізм, натурфілософія епохи Відродження, пантеїзм, природознавча наука.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: обґрунтування сутності античної філософії; пояснення періодизації античної філософії, ключових філософських ідей представників античної філософії; обґрунтування загальних особливостей середньовічної філософії та змісту філософських ідей філософів

середньовіччя; пояснення суті суперечки про універсалії; характеристика філософії епохи відродження; пояснення сутності гуманізму як ідейного руху; обґрунтування ідей натурфілософії та природознавчої науки.

Семінарське заняття 3

Тема 2. Історичні типи філософії.

2.3 Західноєвропейська філософія Нового часу (XVII-XVIII ст.).

2.4 Німецька класична філософія

Питання для усного опитування та дискусії

- 3.1. Особливості розвитку філософії Нового часу. Емпіризм і раціоналізм.
- 3.2. Філософія Просвітництва про місце і роль людини у світі.
- 3.3. Філософські погляди французьких матеріалістів Жюльєна Офре де Ламетрі, Поля Анрі Гольбаха, Клода Адріана Гельвеція, Дені Дідро.
- 3.4. Німецька класична філософія як особливий етап розвитку новоєвропейської філософії.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: емпіризм, сенсуалізм, раціоналізм, індукція, дедукція, дуалізм, субстанція, монада, «категоричний імператив» І. Канта, «практична філософія» Й. Фіхте, «абсолютна ідея» Г. Гегеля.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: пояснення особливостей філософії Нового часу; обґрунтування сутності двох протилежних напрямків у філософії XVII століття раціоналізму та емпіризму; пояснення філософських ідей Б. Спінози та Г. Лейбніца; обґрунтування проблем людини у філософії Просвітництва; характеристика французького матеріалізму його розуміння людини і суспільства; пояснення загальних принципів введених німецькою класичною філософією, зміст філософських ідей провідних представників німецької класичної філософії: І. Канта, Й. Фіхте, Ф. Шеллінга, Г. Гегеля, Л. Феєрбаха.

Семінарське заняття 4

Тема 2. Історичні типи філософії.

2.6 Сучасна зарубіжна філософія

Питання для усного опитування та дискусії.

- 4.1. Загальна характеристика сучасної філософської парадигми.
- 4.2. Філософія життя (А. Шопенгауер, Ф. Ніцше, В. Дільтей).
- 4.3. Екзистенційна філософія (М. Хайдеггер, К Ясперс, Ж. П. Сартр, А. Камю).
- 4.4. Філософська антропологія (М. Шелер, Г.Плеснер).
- 4.5. Психоаналіз (З. Фрейд, К. Юнг, Е Фром).
- 4.6. Позитивізм – філософія науки.
- 4.7. Релігійно-філософські вчення сучасності: неотомізм, тейярдизм, персоналізм.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: ірраціоналізм, сцієнтизм, антисцієнтизм, екзистенціалізм, психоаналіз, позитивізм, філософська антропологія, неотомізм, тейярдизм, персоналізм.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: обґрунтування загальної характеристики сучасної філософської парадигми; визначення суттєвих особливостей найбільш відомих філософських шкіл сучасності.

Семінарське заняття 5

Тема 2. Історичні типи філософії.

2.7 Українська філософська думка в контексті світової філософії

Питання для усного опитування та дискусії.

- 5.1. Філософська думка в культурі Русі-України.
- 5.2. Філософія українського Відродження та Просвітництва (Ю. Дрогобич, М. Русин, С. Оріховський, І. Вишенський).
- 5.3. Філософія Григорія Сковороди.
- 5.4. Українська філософія XIX століття (П. Юркевич, М. Костомаров, П. Куліш, Т. Шевченко, Д. Драгоманов, І. Франко).
- 5.5. Українська філософія XX століття (В. Вернадський, М. Грушевський, В. Винниченко, Д. Донцов, В. Липинський).

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: любомудріє, філософія серця, ноосфера, етика «конкордизму», інтегральний націоналізм.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: обґрунтування особливостей філософської культури доби Русі-України (синкретизм, теїстичність, етизація, історіософічність); пояснення сутності філософської позиції діячів братських шкіл; визначення сутності «філософії серця» - самобутньої філософської доктрини українства; обґрунтування філософії Г. Сковороди; пояснення особливостей української філософії XIX століття; обґрунтування провідних філософських ідей української філософії XX століття.

Семінарське заняття 6

Тема 3. Онтологія філософське вчення про буття

Питання для усного опитування та дискусії.

- 6.1. Філософський сенс проблеми буття.
- 6.2. Проблема субстанції. Дуалізм і монізм. Монізм і плюралізм.
- 6.3. Матерія як філософська категорія і об'єктивна реальність.
- 6.4. Спосіб та форми існування матерії.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: онтологія, матерія, субстанція, монізм, дуалізм, рух, розвиток.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: обґрунтування сутності категорії буття, її сенсу та специфіки; визначення суті проблеми субстанції; пояснення основних форм буття; пояснення особливостей матерії як філософської категорії, основних форм її існування.

Семінарське заняття 7

Тема 4.-5. Філософія свідомості. Діалектика як загальна теорія розвитку

Питання для усного опитування та дискусії.

- 7.1. Проблема свідомості у філософії.
- 7.2. Структура та функції свідомості.
- 7.3. Діалектика – філософське вчення про розвиток.

- 7.4. Принципи і закони діалектики.
- 7.5. Категорії діалектики.
- 7.6. Альтернативи діалектики.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: свідомість, відображення, діалектика, принципи діалектики, закони діалектики, категорії діалектики, метафізика, догматизм, релятивізм, софістика, еkleктика.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: обґрунтування проблеми свідомості її сутності та основних характеристик; пояснення основних структурних рівнів свідомості; пояснення діалектики як теорії систем, що розвиваються; обґрунтування діалектичних принципів загального взаємозв'язку та розвитку; пояснення загальних законів розвитку: закон діалектичної протилежності, закон взаємного переходу кількісних та якісних змін, закон заперечення заперечення; обґрунтування категорії діалектики; характеристика альтернатив діалектики.

Семінарське заняття 8

Тема 6. Гносеологія. Філософія пізнання

Питання для усного опитування та дискусії.

- 8.1. Пізнання як відображення та діяльність. Види пізнання.
- 8.2. Проблема практики. Функції практики.
- 8.3. Чуттєве і раціональне пізнання, їх форми.
- 8.4. Проблема істини у філософії.
- 8.5. Специфіка, рівні і форми наукового пізнання.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: гносеологія, пізнання, практика, чуттєве пізнання, раціональне пізнання, істина, об'єктивна істина, абсолютна істина, конкретна істина, наукове пізнання.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: обґрунтування сутності теорії пізнання; пояснення видів пізнання; визначення практики та її видів, функцій практики; обґрунтування сутності процесу пізнання; характеристика чуттєвого та раціонального пізнання та його форм; пояснення проблеми істини; характеристика специфіки, рівнів і форм наукового пізнання.

Семінарське заняття 9

Тема 7. Філософська антропологія

Питання для усного опитування та дискусії.

- 9.1. Людина як суб'єкт суспільного розвитку.
- 9.2. Поняття “людина”, “індивід”, “особистість”, їх співвідношення.
- 9.3. Особистість - продукт соціального середовища і системи виховання. Структура особистості та її характерні елементи. Типологія особистостей за Е. Шпрангером, Л. Жаровим.
- 9.4. Сутність людини та сенс її життя. Проблема свободи і відповідальності людини.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: людина, індивід, індивідуальність, особистість.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: визначення сутності людини як суб'єкта суспільного розвитку; пояснення філософської концепції людини; обґрунтування понять “людина”, “індивід”, “особистість”, їх співвідношення; характеристика особистості як продукту соціального середовища і системи виховання; пояснення структури особистості та її характерних елементів; характеристика базових (ключових) цінностей людського буття як основної ланки соціалізації людини.

Семінарське заняття 10

Тема 8. Філософія суспільства

Питання для усного опитування та дискусії.

- 10.1. Ключові підходи до розуміння суспільства.
- 10.2. Новітні концепції суспільного розвитку.
- 10.3. Суспільство як система: основні елементи суспільного життя та їх взаємозв'язок.
- 10.4. Діалектика розвитку суспільства.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: суспільство, соціальна філософія, постіндустріальне суспільство, інформаційне суспільство, індивідуалізоване суспільство, соціальна структура суспільства.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: обґрунтування ключових підходів до розуміння суспільства; пояснення новітніх концепцій суспільного розвитку (концепція постіндустріального суспільства, концепція інформаційного суспільства, концепція індивідуалізованого суспільства); характеристика суспільства як системи, що розвивається; пояснення соціальної структури суспільства; обґрунтування підсистем громадського життя; характеристика діалектики розвитку суспільства.

Семінарське заняття 11

Тема 9. Філософія економіки

Питання для усного опитування та дискусії.

11. 1. Сутність і проблемна сфера філософії економіки.
- 11.2. Сутність та особливості суспільного виробництва
- 11.3. Філософія грошей.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: філософія економіки, філософія грошей, суспільне виробництво.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: пояснення сутності і проблемної сфери філософії економіки; обґрунтування сутності та особливостей суспільного виробництва; пояснення ключових позицій філософії грошей.

Семінарське заняття 12

Тема 10. Філософія культури

Питання для усного опитування та дискусії.

- 12.1. Духовне життя суспільства: поняття і структура.
- 12.2. Культура як специфічна соціальна реальність.
- 12.3. Проблема кризи цивілізації і пошук шляхів виходу з неї.
- 12.4. Глобалізація як загальна тенденція сучасної цивілізації.
- 12.5. Глобальні проблеми сучасності.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: духовне життя суспільства, цивілізація, культура, глобалізація, глобальні проблеми сучасності

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: обґрунтування сутності духовного життя суспільства; пояснення структури суспільства; характеристика культури як специфічної соціальної реальності; роз'яснення проблем кризи цивілізації, шляхів виходу з неї; пояснення сутності глобалізації та її виявів; характеристика глобальних проблем сучасності.

1.4. Самостійна робота студентів

Тема 1. Філософія як універсальний тип знань

Завдання 1.

1. Охарактеризувати основні структурні елементи світогляду.
2. Розкрити ключові функції філософії.

Завдання 2.

Підготувати 10 тестових питань на тему "Функції філософії".

Питання для самоконтролю

- Назвіть структурні елементи світогляду.
- Розкрийте сутність ключових функцій філософії.

Тема 2. Історичні типи філософії

2.1. Антична філософія

Завдання 1.

1. Охарактеризувати суспільно-історичні передумови виникнення філософії
2. Пояснити тезово своєрідність філософії стародавньої Індії та стародавнього Китаю.

Завдання 2.

Підготувати кросворд з 15 термінів на тему "Конфуціанська цивілізація: філософсько-етичні основи".

Питання для самоконтролю.

- Розкрийте сутність суспільно-історичних передумов виникнення філософії.
- Поясніть ключові аспекти філософії стародавньої Індії (веданта, міманса, джайнізм, буддизм).
- Розкрийте сутність вчення основних філософських шкіл стародавнього Китаю. Конфуцій про людину та її виховання. Даосизм про начало буття та ідеал мудреця.

Тема 2. Історичні типи філософії.

2.2. Філософія європейського Середньовіччя та епохи Відродження

Завдання 1.

1. Розкрити суть філософських поглядів М. Лютера. У. Цвінглі, Ж. Кальвіна.

Завдання 2.

Підготувати 20 тестових питань на тему «Філософія періоду Реформації».

Питання для самоконтролю.

- Назвіть загальні особливості філософії Реформації.
- Розкрийте суть філософських поглядів М. Лютера.
- Опишіть у загальних рисах філософські погляди У. Цвінглі.
- Визначте ключові позиції філософії Ж. Кальвіна.

Тема 2. Історичні типи філософії.

2.3. Західноєвропейська філософія Нового часу (XVII-XVIII ст.)

Завдання 1.

1. Пояснити сутність деїзму і матеріалізм у французькому Просвітництві.
2. Дати характеристику гностицизму та агностицизму.

Питання для самоконтролю.

- Дайте визначення терміну "деїзм".
- Дайте визначення терміну "агностицизм".

Тема 2. Історичні типи філософії.

2.4. Німецька класична філософія.

Завдання 1.

1. Бути спроможним до дискусії на тему: «Активно-діяльне розуміння людини в німецькому ідеалізмі» .

Питання для самоконтролю.

- Розкрийте сутність головних філософських проблем німецької класичної філософії.
- Дайте коротку характеристику філософських вчень І. Канта та Г. В. Ф. Гегеля.
- Визначте та обґрунтуйте сутність діалектики Гегеля.

Тема 2. Історичні типи філософії

2.5. Філософія марксизму та його історична доля

Завдання 1.

1. Пояснити основні риси марксистської філософії.
2. Пояснити сутність проблеми відчуження людини та шляхи його подолання у марксизмі.

Питання для самоконтролю.

- Охарактеризуйте соціально- історичні умови виникнення марксистської філософії.
- Визначте основні риси марксистської філософії.
- У чому полягала новизна філософських поглядів Маркса та Енгельса?

Тема 2. Історичні типи філософії

2.6 Сучасна зарубіжна філософія

Завдання 1.

1. Охарактеризувати філософію постмодерну.
2. Розкрити ключові позиції комунікативної філософії.

Завдання 2.

Підготувати кросворд з 20 термінів на тему «Філософія постмодерну».

Питання для самоконтролю.

- Назвіть ключові риси філософії постмодерну.
- Охарактеризуйте сутність комунікативної філософії.

Тема 2. Історичні типи філософії

2.7 Українська філософська думка в контексті світової філософії

Завдання 1.

1. Розкрити найтипівіші риси сучасної української філософської думки.

Завдання 2.

Підготувати 25 тестових питань на тему "Українська філософія".

Питання для самоконтролю.

- Назвіть 5 найтипівіших рис сучасної української філософської думки.

Тема 3. Онтологія філософське вчення про буття

Завдання 1.

1. Пояснити основні форми буття.
2. Розкрити сутність соціального буття як єдності індивідуального і суспільного буття.

Завдання 2.

1. Підготувати кросворд з 20 термінів на тему "Онтологія філософське вчення про буття".

Питання для самоконтролю.

- Охарактеризуйте основні форми буття.
- У чому зміст філософського пояснення соціального буття.

Тема 4. Філософія свідомості

Завдання 1.

1. Пояснити сутність та основні характеристики свідомості.
2. Пояснити сутність самосвідомості.

Питання для самоконтролю.

- Охарактеризуйте структуру свідомості.
- Яким є співвідношення свідомості та ідеального?
- Поясніть сутність самосвідомості.
- Як ви розумієте співвідношення відображення та свідомості?
- У чому виявляються активність свідомості її творчий характер.

Тема 5. Діалектика як загальна теорія розвитку

Завдання 1.

1. Розкрити сутність альтернатив діалектики.

Завдання 2.

1. Підготувати реферат в якому розкрити сутність діалектики як загальної теорії розвитку.

Питання для самоконтролю.

- Назвіть і проаналізуйте основні альтернативи діалектики.

Тема 6. Гносеологія. Філософія пізнання

Завдання 1.

1. Проаналізувати пізнання як форму соціально-опосередкованого відношення людини до світу.
2. Пояснити основні форми чуттєвого та раціонального (логічного) пізнання.
3. Розкрити структуру практики.

Завдання 2.

1. Підготувати 25 тестових питань на тему "Гносеологія".

Питання для самоконтролю.

- Назвіть і проаналізуйте основні форми чуттєвого та раціонального (логічного) пізнання.
- Розкрийте роль практики як специфічно людського способу відношення до світу. Вкажіть структуру практики.
- Обґрунтуйте основні принципи теорії пізнання.
- Розкрийте сутність суб'єкту, об'єкту та предмету пізнання.

Тема 7. Філософська антропологія

Завдання 1.

1. Проаналізувати базові (ключові) цінності людського буття як основна ланка соціалізації людини.
2. Бути готовим до дискусії «Особистість - продукт соціального середовища і системи виховання»

Питання для самоконтролю.

- Назвіть і проаналізуйте базові (ключові) цінності людського буття як основну ланку соціалізації людини.
- Обґрунтуйте тезу: особистість - продукт соціального середовища і системи виховання»

Тема 8. Філософія суспільства

Завдання 1.

1. Розкрити специфіку предмета соціальної філософії.
2. Пояснити поняття і структуру духовної сфери життєдіяльності суспільства.

Завдання 2.

1. Підготувати повідомлення в якому розкрити головні аспекти філософії суспільства.

Питання для самоконтролю.

- Проаналізуйте природу і суспільство в якості підсистем об'єктивної реальності.
- Розкрийте поняття суспільного виробництва та його основні види.
- Охарактеризуйте поняття і структуру духовної сфери життєдіяльності суспільства.

Тема 9. Філософія економіки

Завдання 1.

1. Проаналізувати сутність і проблемні сфери філософії економіки.

Завдання 2.

1. Підготувати 15 тестових питань на тему "Філософія економіки".

Питання для самоконтролю.

- Назвіть і проаналізуйте сутність і проблемні сфери філософії економіки.
- Розкрийте сутність та особливості суспільного виробництва.

Тема 10. Філософія культури

Завдання 1.

1. Проаналізувати співвідношення і специфіку понять „культура”, „цивілізація”, „формація”.
2. Розкрити сутність взаємодії культури і демократії.
3. Пояснити ключові аспекти проблеми кризи цивілізації і пошук шляхів виходу з неї.

Завдання 2.

1. Підготувати 25 тестових питань на тему "Філософія культури".

Питання для самоконтролю.

- Назвіть і проаналізуйте специфіку понять „культура”, „цивілізація”, „формація”.
- Розкрийте роль демократії у розвитку культури.
- Обґрунтуйте ключові проблеми сучасної цивілізації та окресліть можливі шляхи виходу з неї.

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання передбачаються у формі рефератів-оглядів. Завдання обирається студентом на початку семестру і виконується за усталеними вимогами.

1.5.1. Основні вимоги до написання рефератів

Реферат, незалежно від теми, містить визначені реквізити: титульна сторінка встановленого зразка, вступ, розділи, висновки, список використаних джерел і додатки (у

разі необхідності). У вступі розкривається місце обраної теми в курсі адміністративного права та нормативне забезпечення теми. В основній частині розкривається суть обраної теми та аналізуються існуючі проблеми. В кінці реферату підводяться короткі підсумки викладеного дослідження.

Обов'язково в тексті повинні бути посилання на джерела, що були використані при написанні реферату. Посилання подаються у квадратних дужках з вказівкою номера джерела, за яким воно внесене у список використаних джерел, та сторінки (якщо подається точна цитата або числові дані), наприклад [4, с.7].

Технічні вимоги: текст має бути набраний шрифтом Times New Roman, 14 кеглем через 1,5 інтервали. Поля: верхнє – 2,0 см, нижнє – 2,0 см, лівє – 3,0 см, правє – 1,0 см. Загальний обсяг реферату-огляду – від 10 до 15 сторінок формату А4.

1.5.2. Теми рефератів

1. Філософія і світогляд. Історичні типи світогляду: міфологічний, релігійний, філософський.
2. Філософія як теоретичний світогляд. Предмет і функції філософії.
3. Зародження філософського мислення. Основні напрямки філософії Стародавньої Індії.
4. Філософська думка Стародавнього Китаю. Конфуцій про людину та її виховання. Даосизм про начала буття.
5. Формування нового філософського світогляду. Мілетська школа. Натурфілософія Геракліта.
6. Антична атомістична філософія (Левкіп, Демокріт).
7. Антична філософія, її значення в історії культури.
8. Етичний раціоналізм Сократа. Діалектичний метод Сократа.
9. Філософська система Платона.
10. Аристотель – систематизатор давньогрецької філософії.
11. Середньовічна західноєвропейська філософія, її теїстичний характер. Патристика. Вчення Августина Блаженного про природу і людину як творіння Бога.
12. Середньовічна схоластика. Суперечка про універсалії: номіналізм та реалізм.
13. Філософське вчення Фоми Аквінського.
14. Антропоцентричний характер філософії Відродження.
15. Ренесансний неоплатонізм і натурфілософія епохи Відродження. М.Кузанський, Дж.Бруно, М.Копернік та ін.
16. Філософська парадигма Нового часу.
17. Проблеми методу пізнання в філософії Нового часу (Ф.Бекон, Р.Декарт). Емпіризм і раціоналізм.
18. Раціоналістична філософія Нового часу (Р.Декарт, Б.Спіноза, Г.Лейбніц).
19. Сенсуалістична філософія Дж.Локка і Дж.Берклі.
20. Раціоналістичний світогляд французького Просвітництва. Філософські погляди Ж.Монтеск'є і Вольтера.
21. Теорія суспільного договору Ж.Ж.Руссо. Французький матеріалізм ХУІІІ ст.
22. І.Кант як родоначальник німецької класичної філософії. Вчення про моральний категоричний імператив.
23. Г.В.Ф.Гегель, його філософська система та метод. Діалектика Гегеля.
24. Антропологічний матеріалізм Л.Фейербаха.
25. Філософський ірраціоналізм А.Шопенгауера.
26. Зародження релігійного екзистенціалізму. Вчення С.К'єркегора про три стадії життєвого шляху людини.
27. "Філософія життя". Філософські погляди Ф.Ніцше. Ідея надлюдини в філософії Ф.Ніцше.

28. Ідея несвідомого і психоаналіз З.Фрейда. Структура психіки особистості за З.Фрейдом.
29. Перегляд класичної моделі світорозуміння. Виникнення позитивізму. “Перший позитивізм” О.Конта і Г.Спенсера.
30. Гуманістичні ідеї в філософії К.Маркса. Осмислення проблеми людини та відчуження в марксизмі.
31. Соціокультурні передумови становлення марксизму. Історичні версії марксизму.
32. Нова концепція соціального буття в філософії марксизму. Сутність матеріалістичного розуміння історії.
33. Діалектичний матеріалізм К.Маркса і Ф.Енгельса.
34. Розробка методології наукового пізнання в філософії неопозитивізму.
35. Наука як феномен культури. Концепція науки в постпозитивізмі.
36. Проблеми людини та її існування в філософії екзистенціалізму. М.Гайдеггер, Ж.-П. Сартр, А.Камю, К.Ясперс.
37. Основні напрямки філософії історії в ХХ ст.. (О.Шпенглер, А.Тойнбі).
38. Сучасна релігійна філософія. Неотомізм, його антропоцентрична переорієнтація. Християнський еволюціонізм П.Тейяра де Шардена.
39. Філософська думка в культурі Київської Русі. Розуміння філософії як “любові до мудрості”.
40. Києво-Могилянська академія, її вплив на формування філософської думки України.
41. Філософія Г.С.Сковороди. Вчення про дві натури, концепція сродної праці.
42. Український романтизм. “Філософія серця” П.Д.Юркевича.
43. Ідея України в філософському світогляді Т.Шевченка, П.Куліша, М.Костомарова та ін.
44. Ренесансні та реформаційні ідеї в філософській думці України ХУ-ХУІІ ст.
45. Філософське розуміння культури. Культура як засіб самовизначення особистості.
46. Буття як філософська категорія. Різноманітність форм буття.
47. Поняття матерії, його історичний генезис. Єдність матерії, руху, простору, часу.
48. Свідомість як проблема філософії. Походження та сутність свідомості.
49. Духовне життя суспільства та його структура. Буденна і теоретична свідомість, форми суспільної свідомості.
50. Теорія пізнання. Суб’єкт та об’єкт пізнання.
51. Єдність чуттєвого та раціонального, емпіричного та теоретичного пізнання.
52. Проблема істини в філософії. Співвідношення абсолютної та відносної істини.
53. Діалектика як вчення про розвиток та спосіб філософування. Закони, категорії діалектики.
54. Суспільство як цілісна система. Теоретичні моделі розвитку суспільства.
55. Людина як об’єкт соціально-філософського аналізу. Проблема сутності людини в філософії.
56. Соціальне буття людини як реальний життєвий процес. Діяльність і спілкування як форми існування соціуму.
57. Герменевтика: філософія розуміння.
58. Проблема особистості в філософії.
59. Глобальні проблеми сучасності. Гуманізм як ціннісна основа вирішення глобальних проблем.
60. Історичні виміри людського буття. Моделі розвитку історії. Формаційний та цивілізаційний підходи в тлумаченні історичного розвитку.
61. Осмислення сенсу та призначення людського життя в філософії.
62. Цивілізація як соціокультурне явище. Сучасна цивілізація, її особливості та протиріччя.
63. Рівні та основні методи наукового пізнання.

64. Характер сучасного суспільства і перспективи його розвитку. Типологія суспільної організації.
65. Теорія суспільної модернізації. Соціально-філософська концепція лібералізму.
66. Поняття інтрасуб'єктивності в філософії ХХ ст.. Інтрасуб'єктивність і образ нової реальності.
67. Філософія комп'ютерної революції. Етичні проблеми комп'ютеризації.
68. Філософське осмислення культури. Культура і цивілізація.
69. Проблеми соціального передбачення і прогнозування майбутнього.
70. Суспільство і природа . Поняття ноосфери.
71. Філософія як особлива форма суспільної свідомості
72. Джерела філософії: міфологія, релігія
73. Проблеми онтології і гносеології
74. Місце і роль філософії в науковому пізнанні і соціальній практиці
75. Філософія стародавнього Єгипту і Вавілоу
76. Філософія Стародавньої Індії
77. Філософія Стародавнього Китаю
78. Становлення стародавньогрецької філософії
79. Антична діалектика
80. Атомістичне трактування буття. Демокріт. Епікур
81. Ідеалізм Платона
82. Філософські погляди Д. Бекона і Т. Гоббса
83. Дуалізм і монізм: Р. Декарт, Б. Спіноза
84. Філософія Г. Лейбніца
85. Теорія пізнання Д. Локка
86. Буття. Матерія. Формування філософського поняття матерії
87. Рух як спосіб існування матерії. Форми руху матерії
88. Практика – основа і мета пізнання
89. Чуттєве і раціональне пізнання
90. Істина і її критерії

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного екзамену.

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

1. Філософія і світогляд. Структура світогляду.
2. Основні історичні форми світогляду.
3. Філософія як особлива форма суспільної свідомості. Предмет і функції філософії.
4. Морально-етичний характер філософії Стародавньої Індії (веданта, міманса, джайнізм, буддизм).
5. Соціально-етичний характер філософської думки Стародавнього Китаю. Конфуцій про людину та її виховання. Даосизм про начало буття та ідеал мудреця.
6. Сутність і характерні риси античної натурфілософії (Фалес, Анаксимандр, Анаксимен, Піфагор).
7. Філософське вчення Сократа.
8. Сутність і характерні риси атомістичного матеріалізму (Левкіп, Демокріт).
9. Система об'єктивного ідеалізму Платона.
10. Вчення Аристотеля про людину, суспільство і державу.
11. Проблема "універсалій" у філософії Середньовіччя. Номіналізм і реалізм.
12. Сутність і основні риси вчення Томи Аквінського. Принцип гармонії віри і розуму, сутності і існування.
13. Філософські погляди М. Лютера. У. Цвінглі, Ж. Кальвіна.
14. Натурфілософія епохи Відродження.

15. Проблема методу пізнання у філософії Нового часу (Ф.Бекон, Р.Декарт). Емпіризм і раціоналізм.
16. Проблема субстанції у вченнях Б.Спінози, Г.Ляйбніца.
17. Сутність і специфічні риси філософії Г.В. Ф. Гегеля.
18. Сутність і характерні риси теорії суспільного договору Ж.-Ж.Руссо.
19. Географічний детермінізм Ш.-Л. Монтеск'є, його вчення про державу, теорія розподілу влад.
20. Філософські погляди французьких матеріалістів XVIII ст. (Ламетрі, Дідро, Гольбах, Гельвецій).
21. Теорія пізнання і етика І.Канта. Категоричний імператив.
22. Суб'єктивний ідеалізм І.Фіхте. Вчення про взаємозв'язок суб'єкта і об'єкта, теорії і практики.
23. Філософія „тотожності” Ф.В.Й.Шеллінга.
24. Філософська система та метод Г.В.Ф.Гегеля.
25. Філософія життя (А. Шопенгауер, Ф. Ніцше).
26. Центральні проблеми філософії екзистенціалізму.
27. Ідея несвідомого і психоаналіз З.Фрейда. Структура психіки особистості за Фрейдом.
28. Філософія позитивізму. Вчення О.Конта про три стадії розвитку людського мислення і пізнання. Класифікація наук за Контом.
29. Сутність і характерні риси філософії марксизму.
30. Неотомізм, його антропоцентрична переорієнтація. Проблема співвідношення релігії і науки.
31. Специфіка світогляду давніх русичів. Зародження філософської думки в Київській Русі. Розуміння філософії як "любви до мудрості" та її основні риси.
32. Філософська концепція Г.С.Сковороди ("Філософія серця", концепція "сродної праці", принцип "нерівної рівності").
33. Філософія українського Відродження та Просвітництва (Ю. Дрогобич, М. Русин, С. Оріховський).
34. Філософія українського Відродження та Просвітництва (І. Вишенський).
35. Провідні ідеї, загальні та специфічні риси релігійної філософії в Україні і Росії (П.Юркевич, В.Соловйов, М.Бердяєв).
36. Філософія інтегрального націоналізму Д. Донцова.
37. Філософські погляди В. Винниченка (ідея конкордизму).
38. Філософські погляди М. Грушевського.
39. Філософські погляди І. Франка.
40. Філософські погляди М. Драгоманова.
41. Філософські погляди М. Костомарова.
42. Філософські погляди Т. Шевченка.
43. Філософська доктрина В. Вернадського.
44. Сутність і структура свідомості.
45. Онтологія як вчення про буття. Філософська категорія буття. Різноманітність форм буття.
46. Поняття матерії, його історичний генезис. Сучасні уявлення про матерію та її види.
47. Проблема походження свідомості як філософська проблема. Відображення та його форми.
48. Структура та функції свідомості.
49. Історичні форми та особливості діалектики.
50. Пізнання як відображення та діяльність.
51. Пізнання як засіб самореалізації людини. Основні види пізнання.
52. Чуттєве і раціональне пізнання, співвідношення та специфіка їх форм.

53. Поняття об'єктивної істини в діалектико-матеріалістичній теорії пізнання. Співвідношення абсолютної та відносної істини.
54. Поняття науки, її соціальні функції. Специфіка наукового пізнання.
55. Рівні, форми та методи наукового пізнання.
56. Багатозначність поняття "людина". Поняття "індивід", "індивідуальність", "особистість" як засоби пізнання різних сторін буття людини.
57. Основні принципи діалектики (принцип розвитку, принцип загального зв'язку).
58. Закони діалектики. Сутність та методологічне значення законів діалектики.
59. Категорії діалектики: одиничне, особливе і загальне, сутність і явище, зміст і форма, можливість і дійсність, причина і наслідок, необхідність і випадковість.
60. Альтернативи діалектики.
61. Особливості філософського пізнання суспільства. Специфіка предмету соціальної філософії.
62. Суспільство як система, що саморозвивається.
63. Суб'єкт, об'єкт та предмет пізнання
64. Сутність і основні школи філософії неофрейдизму (К.Г.Юнг, Е.Фромм).
65. Спосіб і форми існування матерії (рух, простір, час).
66. Альтернативи діалектики.
67. Практика як критерій істини. Структура й основні форми практики.
68. Сучасні концепції суспільного розвитку.
69. Релігійно-філософські вчення сучасності: неотомізм, тейярдизм, персоналізм.
70. Проблема істини в філософії. Співвідношення абсолютної та відносної істини.
71. Соціальне буття людини як реальний життєвий процес. Діяльність і спілкування як форми існування соціуму.
72. Глобальні проблеми сучасності. .
73. Поняття науки, її соціальні функції. Специфіка наукового пізнання.
74. Рівні, форми та методи наукового пізнання.
75. Багатозначність поняття "людина". Поняття "індивід", "індивідуальність", "особистість" як засоби пізнання різних сторін буття людини.
76. Сутність і проблемна сфера філософії економіки.
77. Сутність та особливості суспільного виробництва
78. Філософія грошей.
79. Духовне життя суспільства: поняття і структура.
80. Культура як специфічна соціальна реальність.
81. Проблема кризи цивілізації і пошук шляхів виходу з неї.
82. Соціальне прогнозування та сучасна глобалістика. Передбачення майбутнього – необхідна умова доцільної діяльності людей.

1.6.2. Приклад екзаменаційного білету

1. Філософія і світогляд. Структура світогляду.
2. Філософське вчення Сократа.
3. Закони діалектики. Сутність та методологічне значення законів діалектики.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 9 лекційних занять за денною формою навчання.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій								
			1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Денна	9	1,0	2,0	3,5	4,5	5,5	6,5	8,0	9,0	10,0

2.3. Обсяг балів, здобутих студентом під час семінарських занять, обчислюється за сумою балів, здобутих під час кожного із занять, передбачених навчальним планом, і визначається згідно таблиці 4.2. до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 12 семінарських занять.

Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу студентів та виконання індивідуальних завдань, наведено в наступній таблиці:

№ з/п	10 тем	Номер теми										Усього балів	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
1.	Максимальна кількість балів за самостійну	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	16

	роботу											
2.	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання	4										4
	Усього балів											20

3. Рекомендовані джерела

Тема1

1. Вулевич М. Філософія як мудрість та її осмислення в науковій і практичній діяльності [Текст] / М. Р. Вулевич / Часопис Київського університету права. – 2005. - № 2. – С. 154-158.
2. Ільїн В.В. Філософія [Текст] : підручник : у 2 ч. / В.В. Ільїн, Ю.І. Кулагін. - К. : Альтерпрес, 2002. - Ч. I. Історія розвитку філософської думки - 464 с ; Ч.ІІ. Актуальні проблеми сучасності. - 480 с
3. Данильян О. Г. Філософія [Текст] : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. – Х. ; право, 2014. – 432 с.
4. Касьян В.І. Філософія [Текст] : навч. посіб. / В.І. Касьян. - К. : Знання, 2004. - 400 с.
5. Кислюк К.В. Філософія [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ усіх спец. / К.В.Кислюк. - 3-тє вид., випр. - Київ : Кондор, 2016. - 229 с.
6. Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія [Текст] : посібник для студентів вищих навчальних закладів/ Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А.. -2-ге вид., випр.і доп. -К.: Академія, 2005. -592 с.
7. Попович М.В. Що таке філософія? [Текст] / М. В. Попович // Філософська думка. – 2006. - № 1. – С. 3 - 7.
8. Філософський енциклопедичний словник [Текст] / голова редкол. В.І. Шинкарук; НАН України; Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди /. – К.: Абрис, 2002. – 742 с.

Тема 2

1. Бичко І. В. Філософія [Текст] : підруч. для студ. вищ. закл. освіти / І. В. Бичко, І.В.Бойченко, В. Г. Табачковський, М. І. Бойченко, М. П. Бузький. - 2-е вид., стер. - К. : Либідь, 2002. - 408 с.
2. Білодід Ю.М. Філософія. Український світоглядний акцент [Текст]: навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / Ю.М. Білодід. – К.: Кондор, 2006. – 356 с.
3. Возняк С. Філософська думка України: імена і ідеї [Текст] / С. Возняк. – Івано-Франківськ: Плай, 2003. – 136 с.
4. Волинка Г. Філософія стародавності і середньовіччя в освітньому контексті [Текст] / Г.Волинка. – К. : Вища освіта, 2005. – 543с.
5. Герасимчук А.А. Курс лекцій з філософії [Текст]: навч. посібник для студ. / А.А. Герасимчук, З.І. Тимошенко; Європейський ун-т. – 3-тє вид. – К.: Видавництво Європейського ун-ту, 2007. – 422 с.
6. Горський В.С. Історія української філософії [Текст]: курс лекцій. / В. С. Горський. - Київ: Наукова думка, 1996.- 286 с.
7. Данильян О. Г. Філософія [Текст] : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. – Х. ; право, 2014. – 432 с.
8. Єрмоленко А.М. Комунікативна практична філософія [Текст] : Підручник / А.М. Єрмоленко. -К.: Лібра, 1999. -488 с.
9. Кислюк К.В. Філософія [Текст]: навч. посіб. для студентів ВНЗ усіх спец. / К. В. Кислюк. - 3-тє вид., випр. - Київ : Кондор, 2016. - 229 с.

- 10 Огородник І.В. Українська філософія в іменах [Текст]: навчальний посібник / І. В. Огородник, М. Ю. Русин. - Київ: Либідь, 1997.- 327 с.
- 11 Пашук А. І. Нариси з історії середніх віків. Академічний курс [Текст] / А.І. Пашук. – К. : Ін Юре, 2007. – 712 с.
- 12 Петрушенко В.Л. Філософія: курс лекцій [Текст] : навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів освіти III–IV рівнів акредитації / В.Л. Петрушенко. – Вид. 2-ге, випр. і доп. – К.: Каравела, 2002. – 539 с.
- 13 Причепій Є.М. Філософія [Текст] : посібник для студентів вищих навчальних закладів / Є.М. Причепій, А. М.Черній, Л. А. Чекаль. -2-ге вид., випр.і доп. -К.: Академія, 2005. - 592 с.
- 14 Сартр Ж.-П. Буття і ніщо. Нарис феноменологічної онтології [Текст] / Ж.-П. Сартр. – К.: Основи, 2001. – 854 с.
- 15 Федів Ю.А. Історія Української філософії [Текст] / Ю.А. Федів, Н. Г. Мозкова. - Київ: Україна, 2001.- 510 с.
- 16 Ярошовець В. І. Історія філософії [Текст] : підруч. Для студ. Вищих навч. закл. / В. І. Ярошовець, І. В. Бичко, В. А. Бугров, В. С. Горський, В. В. Лях. – К.: Вид. ПАРАПАН, 2002. – 774 с.
- 17 Ярошовець В. І. Історія філософії [Текст] : словник / В. І. Ярошовець, І. В. Бичко, Г.Є.Аляєв, Г. Д. Бокал, В. В. Ільїн; н.: В. І. Ярошовець;– К. : Знання України, 2012. – 1087 с.

Тема 3.

1. Данильян О. Г. Філософія [Текст] : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. – Х. ; право, 2014. – 432 с.
2. Канак Ф. Перехідний стан буття: поняття і місце в трансформаціях [Текст] / Ф. Канак // Філософська думка. – 2001. - № 4. – С. 14-19.
3. Кислюк К.В. Філософія [Текст] : навч. посіб. Для студентів ВНЗ усіх спец. / К.В.Кислюк. – 3-тє вид. – Київ : Кондор, 2016. – 229 с.
4. Петрушенко В.Л. Філософія. Курс лекцій [Текст] : навч. посіб. / В.Л. Петрушенко – 3-тє вид., перероб. і допов. – Л. : Новий Світ – 2000, 2005. – 506 с
5. Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія [Текст] : посібник для студентів вищих навчальних закладів / Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А.. -2-ге вид., доп. – К.: Академія, 2005. -592 с.
6. Філософія у структурно-логічних схемах [Текст] : навчальний посібник (для студентів юридичного факультету та факультету адміністративного менеджменту) / Л.І. Чорний, О.О. Гернего, Л.А. Виговський, А.М. Вальчук та ін...; Ред. О.О. Гернего. – Хмельницький: ХІУП, 2003. -78 с.
7. Філософія [Текст] : підруч. Для студентів ВНЗ / [Л. Г. Дротянко та н.] ; за н.р. Л. Г. Дротянко, В. І. Онопрієнка, О. А. Матюхіної – Київ : НАУ, 2014. – 718с.

Тема 4.

1. Данильян О. Г. Філософія [Текст] : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. – Х. ; право, 2014. – 432 с.
2. Дорошкевич А. С. Свідомість як проблема сучасної філософії [Текст] / А.С. Дорошкевич, О.М. Каріна // Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого : зб. наук. праць. – Х. : Право, 2011. - № 9. – С. 111-119.
3. Кислюк К.В. Філософія [Текст] : навч. посіб. Для студентів ВНЗ усіх спец. / К. В. Кислюк. – Київ : Кондор, 2016. – 229 с.
4. Петрушенко В.Л. Філософія. Курс лекцій [Текст] : навч. посіб. / В.Л. Петрушенко – 3-тє вид., перероб. і допов. – Л. : Новий Світ – 2000, 2005. – 506 с
5. Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія [Текст] : посібник для студентів вищих навчальних закладів/ Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А.. -2-ге вид., доп. –

К.: Академія, 2005. -592 с.

6. Соколова О. Генеза феномену розуміння свідомості [Текст] / О. Соколова // філософська думка. – 2008. - № 3. – С. 109-122.
7. Філософія у структурно-логічних схемах [Текст] : навчальний посібник (для студентів юридичного факультету та факультету адміністративного менеджменту) / Л.І. Чорний, О.О. Гернего, Л.А. Виговський, А.М. Вальчук та ін...; Ред. О.О. Гернего. – Хмельницький: ХІУП, 2003. -78 с.
8. Філософія [Текст] : підруч. Для студентів ВНЗ / [Л. Г. Дротянко та ін.] ; за заг. ред. Л. Г. Дротянко, В. І. Онопрієнка, О. А. Матюхіної. – Київ : НАУ, 2014. – 718с.

Тема 5.

1. Гернего О. О. Альтернативність діалектики і метафізики як філософська проблема та шляхи її вирішення [Текст] / О.О. Гернего // Університетські наукові записки. – Хмельницький : Вид-во Хмельницького університету управління та права, 2008. - № 1. – С. 426-437.
2. Данильян О. Г. Філософія [Текст] : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. – Х. ; право, 2014. – 432 с.
3. Кислюк К.В. Філософія [Текст] : навч. посіб. Для студентів ВНЗ усіх спец. / К. В. Кислюк. – Київ : Кондор, 2016. – 229 с.
4. Петрушенко В.Л. Філософія. Курс лекцій [Текст] : навч. посіб. / В.Л. Петрушенко – 3-те вид., перероб. і допов. – Л. : Новий Світ – 2000, 2005. – 506 с
5. Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія [Текст] : посібник для студентів вищих навчальних закладів/ Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А.. -2-ге вид., доп. – К.: Академія, 2005. -592 с.
6. Філософія [Текст] : навч. посібник / Л. В. Губерський, І. Ф. Надольний, В.П. Андрущенко та ін...; за н.ред. І.Ф. Надольного. – К. : Вікар, 2010. – 455 с.
7. Філософія [Текст] : підруч. Для студентів ВНЗ / [Л. Г. Дротянко та н.] ; за н. . Л. Г. Дротянко, В. І. Онопрієнка, О. А. Матюхіної ; Нац. н. . Ун-т. – Київ : НАУ, 2014. – 718с.
8. Філософія у структурно-логічних схемах [Текст] : навчальний посібник (для студентів юридичного факультету та факультету адміністративного менеджменту) / Л.І. Чорний, О.О. Гернего, Л.А. Виговський, А.М. Вальчук та ін...; Ред. О.О. Гернего. – Хмельницький: ХІУП, 2003. -78 с.

Тема 6.

1. Васильченко А. Знання і автономія суб'єкта пізнання [Текст] / А. Васильченко // Філософська думка. – 2009. - № 4. – С. 75-83.
2. Данильян О. Г. Філософія [Текст] : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. – Х. ; право, 2014. – 432 с.
3. Дротянко Л. Г. Філософія наукового пізнання [Текст] : підручник / Л.Г. Дротянко. – К. : «Нау-Друк», 2010. – 224 с.
4. Кислюк К.В. Філософія [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ усіх спец. / К. В. Кислюк. - 3-те вид., випр. - Київ : Кондор, 2016. - 229 с.
5. Петрушенко В.Л. Філософія. Курс лекцій [Текст] : навч. посіб. / В.Л. Петрушенко - 3-те вид., перероб. і допов. - Л. : Новий Світ - 2000, 2005. - 506 с
6. Пироженко В. О. Поняття істини в суспільствознавстві у контексті ситуаційного аналізу [Текст] / В. О. Пироженко // Вісник НАН України. – 2005. - №.11. – С. 19-31.
7. Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія [Текст] : посібник для студентів вищих навчальних закладів/ Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А.. -2-ге вид., випр.і доп. -К.: Академія, 2005. -592 с.
8. Філософія у структурно-логічних схемах [Текст] : навчальний посібник (для студентів юридичного факультету та факультету адміністративного менеджменту) / Л.І. Чорний,

О.О. Гернего, Л.А. Виговський, А.М. Вальчук та ін.; Ред. О.О. Гернего. -Хмельницький: ХІУП, 2003. -78 с.

9. Філософія [Текст] : підруч. для студентів ВНЗ / [Л. Г. Дротянко та ін.] ; за ред. Л. Г. Дротянко, В. І. Онопрієнка, О. А. Матюхіної ; Нац. авіац. ун-т. - Київ : НАУ, 2014. – 718с.

Тема 7.

1. Арцишевський Р. А. Філософська антропологія (філософія людини) [Текст] : навч. посіб. гуд. вищ. навч. закл. / Р. А. Арцишевський. - Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, - 552 с.
2. Данильян О. Г. Філософія [Текст] : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. – Х. ; право, 2014. – 432 с.
3. Кислюк К.В. Філософія [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ усіх спец. / К. В. Кислюк. - 3-тє вид., випр. - Київ : Кондор, 2016. - 229 с.
4. Петрушенко В.Л. Філософія. Курс лекцій [Текст] : навч. посіб. / В.Л. Петрушенко - 3-тє вид., перероб. і допов. - Л. : Новий Світ - 2000, 2005. - 506 с
5. Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія [Текст] : посібник для студентів вищих навчальних закладів/ Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А.. -2-ге вид., випр.і доп. -К.: Академія, 2005. -592 с.
6. Філософія [Текст] : підруч. для студентів ВНЗ / [Л. Г. Дротянко та ін.] ; за ред. Л. Г. Дротянко, В. І. Онопрієнка, О. А. Матюхіної ; Нац. авіац. ун-т. - Київ : НАУ, 2014. – 718с.
7. Філософія людини як шлях гуманізму та гідності у граничному бутті суспільства: підхід філософської антропології як метаантропології [Текст] : зб. наук. пр. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 30-31 берез. 2015 р. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова [та ін.] ; [редкол.: Хамітов Н. В. та ін.]. - Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2015. - 148 с.

Тема 8

1. Андрущенко В.П. Філософський словник соціальних термінів / В. П. Андрущенко, Т. В. Андрущенко, В. Г. Антонечко, В. С. Бакіров, Г. П. Балабанова, А. К. Бичко, І. В. Бичко, К. Ю. Богомаз, І. В. Бойченко. - 3-є вид., доповн. - К.; Х. : Вид-во "Р.И.Ф.", 2005. - 670 с
2. Данильян О. Г. Філософія [Текст] : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. – Х. ; право, 2014. – 432 с.
3. Кислюк К.В. Філософія [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ усіх спец. / К. В. Кислюк. - 3-тє вид., випр. - Київ : Кондор, 2016. - 229 с.
4. Петрушенко В.Л. Філософія. Курс лекцій [Текст] : навч. посіб. / В.Л. Петрушенко - 3-тє вид., перероб. і допов. - Л. : Новий Світ - 2000, 2005. - 506 с
5. Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія [Текст] : посібник для студентів вищих навчальних закладів/ Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А.. -2-ге вид., випр.і доп. -К.: Академія, 2005. -592 с.
6. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія [Текст]: підручник / В.П. Андрущенко, Л.В. Губерський, І. М. Михальченко. – К. : Юрінком Інтер, 2016. - 552 с.
7. Соціальна філософія [Текст]: короткий енциклопедичний словник / Андрущенко В.П., Антоненко В.Г., Балабанова Г.П., Бичко А.К., Бойченко І.В.; заг. ред. В.П. Андрущенко, М.І. Горлач; Українська академія політичних наук. – К.: Рубікон, 1997. – 346 с.
8. Соціальна філософія: підруч. для вищої шк. / Афанасенко В.С., Гор-лач М.І., Данильян О.Г., Дзьобань О.П., Квіткін П.В. – Х.: Прапор, 2007. – 687 с
9. Філософія [Текст] : підруч. для студентів ВНЗ / [Л. Г. Дротянко та ін.] ; за ред. Л. Г.

Дротянко, В. І. Онопрієнка, О. А. Матюхіної ; Нац. авіац. ун-т. - Київ : НАУ, 2014. – 718с.

Тема 9

1. Воронкова В. Г. Філософія економіки [Текст] : монографія / В. Г. Воронкова, А. М. Ткаченко ; Запоріз. держ. інж. акад. - Запоріжжя : ЗДІА, 2011. - 279 с.
2. Глушко Т. П. Філософія економіки у структурі сучасної гуманітарної освіти [Текст] : монографія / Т. П. Глушко. - К. : Науковий світ, 2008. - 212 с.
3. Зіммель Г. Філософія грошей [Текст] / Георг Зіммель ; пер.: В. Зінченко [та ін.]. - К. : Промінь, 2010. - 503 с.
4. Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія [Текст] : посібник для студентів вищих навчальних закладів/ Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А.. -2-ге вид., випр.і доп. -К.: Академія, 2005. -592 с.
5. Філософія грошей в епоху фінансової цивілізації [Текст] : монографія / [О. І. Агеєв та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Т. С. Смовженко, д-ра філос. наук, проф. З. Е. Скринник ; Нац. банк України, Ун-т банк. справи, Укр. філос.-екон. наук. т-во. - К. : УБС НБУ, 2010. - 463 с
6. Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей [Текст] : зб. наук. пр. / Укр. філос.-екон. наук. т-во, ДВНЗ "Ун-т банк. справи", ВГО "Ін-т дослідж. економіки і сусп-ва ХХІ ст." ; [редкол.: Т. С. Смовженко та ін.]. - Київ : ДВНЗ "Університет банківської справи", 2016. - 419 с.

Тема 10

1. Данильян О. Г. Філософія [Текст] : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. – Х. ; право, 2014. – 432 с.
2. Кислюк К.В. Філософія [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ усіх спец. / К. В. Кислюк. - 3-ге вид., випр. - Київ : Кондор, 2016. - 229 с.
3. Петрушенко В.Л. Філософія. Курс лекцій [Текст] : навч. посіб. / В.Л. Петрушенко - 3-те вид., перероб. і допов. - Л. : Новий Світ - 2000, 2005. - 506 с
4. Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія [Текст] : посібник для студентів вищих навчальних закладів/ Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А.. -2-ге вид., випр.і доп. -К.: Академія, 2005. -592 с.
5. Філософія [Текст] : підруч. для студентів ВНЗ / [Л. Г. Дротянко та ін.] ; за ред. Л. Г. Дротянко, В. І. Онопрієнка, О. А. Матюхіної ; Нац. авіац. ун-т. - Київ : НАУ, 2014. – 718с.

4. Інформаційні ресурси в Інтернеті

<http://uk.wikipedia.org/wiki/Філософія>

<http://pidruchniki.ws/filosofiya/>

<http://sofy.kiev.ua/pf.htm>

<http://www.philosophy.ua/>

<http://www.sophya.com.ua/phil.html>

<http://kimo.univ.kiev.ua/Phil.htm>

<http://daviscountydaycare.com/>

<http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/>

<http://www.filosof.com.ua/index.htm>

Розробник навчально-методичних матеріалів:
викладач дисципліни – доцент кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання, кандидат філософських наук
_____ Н. С. Куліш

7 лютого 2020 року

Схвалено кафедрою філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання

10 лютого 2020 року, протокол № 7.

Завідувач кафедри _____ Л.А.Виговський
_____ 2020 року

Декан факультету управління та економіки,

_____ Т.В. Терещенко
_____ 2020 року

Погоджено методичною радою університету 13 лютого 2020 року, протокол № 5

Голова методичної ради _____ І. Б. Ковтун
_____ 2020 року

